

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА ЄС ЯК ІНСТРУМЕНТ ГЛОБАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ

Москвичова Вікторія Олегівна

студентка ОПП «Фінанси»

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Славкова Алла Аркадіївна

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Відповідно до викликів сучасної політичної системи, загострення міжнародних конфліктних ситуацій та необхідність розробки алгоритму протидії іншим негативним об'єктам спонукають суб'єктів міжнародних відносин фокусувати свої політичні прагнення на забезпеченні миру та сталого розвитку. Варто звернути увагу на перемінну характеристику міжнародних відносин, що є проблематикою в контексті його врегулювання, зокрема й питань фінансової компетенції. В рамках такого протиріччя важливим постає питання про розгляд та аналіз відповідних економічних практик учасників міжнародних відносин, направлених на покращення міжнародного життя. Разом з тим, зважаючи на повномасштабну агресію Російської Федерації проти України, її вплив на міжнародну політику, безпеку, економічну сферу та соціальні структури, широкий спектр аналізу варто сфокусувати саме на даній проблематиці.

Відповідно до описаних особливостей міжнародного життя, ролі війни в Україні та важливості моніторингу політики, ціллю роботи є аналіз бюджетної політики Європейського Союзу, як конституційно пріоритетного напрямку розвитку України, та визначення її впливу на процес деескалації напруги в рамках міжнародного політичного життя.

В процесі підготовки матеріалу задля ґрунтовного вивчення широкого спектру аналітичних показників в рамках тематики дослідження, було використано комплекс якісних та кількісних методів, сформованих відповідно до встановленої дослідницької роботи. Такий підхід до формування основи роботи дозволив провести об'єктивний аналіз бюджетної політики ЄС. Першочерговим є визначення масштабів об'єкту дослідження, а саме бюджетної політики Європейського Союзу, як міжнародної організації, що є політичним та економічним союзом держав. Структурно-функціональний метод дозволив проаналізувати та окреслити основні тенденції сучасного стану бюджетної політики ЄС. Відповідна складова дослідження була опрацьована за допомогою логічного методу, а також методів систематизації. Аналітична частина роботи, відповідно до окреслених явищ, що було досліджено, сформована на основі загальнонаукових методів.

Бюджетна політика ЄС спрямована на забезпечення фінансової стабільності, зміцнення економіки та підтримки соціального розвитку у всіх країнах-членах. Європейський Союз має різні інструменти для забезпечення цілей своєї

бюджетної політики, зокрема, багатofондову систему фінансування, яка охоплює такі фонди, як Європейський соціальний фонд, Європейський фонд зміцнення конкурентоспроможності, Фонд регіонального розвитку, Фонд соціального розвитку, Європейський фонд зовнішніх інвестицій, Фонд інфраструктури, Фонд сільського господарства та Фонд соціального розвитку. Ці інструменти допомагають Європейському Союзу забезпечувати фінансування для різних проектів та програм, що сприяють економічному та соціальному розвитку країн-членів. Але основним інструментом бюджетної політики ЄС все ж виступає Бюджет ЄС, бо бюджет фінансується з різних джерел та розподіляється на різні категорії витрат. Він є ключовим для забезпечення соціальної та економічної стабільності Європейського Союзу.

Бюджет ЄС в основному складається на 7 років. Він визначає загальний рівень витрат та доходів Європейського Союзу протягом семирічного періоду, але існує і річний бюджет, який за офіційними даними на сайті організації, формується відповідно до всіх витрат та доходів союзу за один календарний рік [1]. Дивлячись на специфіку роботи ЄС, зазначимо, що бюджет передбачає не лише витрати на функціонування організації, але й фокусування на спільних політичних пріоритетах країн-членів, а також міжнародних зобов'язаннях. Це формує важливість процесу аналітики даного документу, який регламентує політику ЄС та регулює фінансовий стан організації.

Варто виділити тезу про те, що кожен річний бюджет ЄС має своє порогове значення, яке неможливо перевищити. Тобто встановлюється умовний максимум коштів, які можуть бути витрачені в рамках запланованих річних витрат, Європейського Союзу, або ж екстрених ситуацій, які потребують негайного фінансового втручання. Стандартною процедурою під час прийняття бюджету впроваджене правило встановлення річної суми витрат на поріг нижче ніж це можливо задля збереження можливості реагування на непередбачувані виклики. Ця практика формування резерву є важливою в контексті розгляду тематики тез, адже Європейський Союз включає в основні розрахунки бюджету лише пріоритетні для нього сфери діяльності. Отже, питання війни в Україні та деескалації військових дій є одним з першочергових для європейської спільноти, що дає нашій державі, перш за все, потужну дипломатичну підтримку та визнання Заходу. Якщо розглядати таке твердження у відношенні до поступового посилення економічної політики та сприяння успіхам України, можна зробити висновок про важливість питання її суверенітету серед політичних кіл Європи, що позитивно відобразиться на військових діях та повоєнній відбудові держави.

Річний бюджет Європейського Союзу у 2023 році суцільно направлений на підтримання темпів сталого розвитку, допомозі регіонам з деструктивними факторами впливу на міжнародне життя та продовженні дослідницьких проектів у сферах охорони здоров'я, цифрових технологіях, промисловості, космосу, клімату, енергетиці та мобільності в рамках Європейського Союзу. В заяві, що міститься на сайті Європейської Комісії, представлена низка зусиль послабити економічні та соціальні негативні впливи від війни Росії проти України.

Необхідно наголосити, що такі тенденції зберігаються не лише у сфері військової допомоги, адже Європейський Союз створив систему, яка охоплює низку об'єктів, що піддалися впливу через війну, таких як логістика, освіта, соціальне благополуччя, гуманітарна допомога та інше [2].

Таблиця 1.

Сфери поділу річного бюджету ЄС 2023 року в рамках усесторонньої допомоги Україні [2; 3]

Сфери поділу	Млрд. Євро
Інструмент сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва (NDICI) – Глобальна Європа	14,7
Фонд надання притулку, міграції та інтеграції; Фонд інтегрованого управління кордонами	2,5
Сучасна, високопродуктивна транспортна інфраструктура для сприяння транскордонним зв'язкам	3,0
Erasmus+	3,7

Грунтуючись на отриманих даних, можна зробити висновок про широкий спектр сфер допомоги Україні та її громадянам від Європейського Союзу. Зокрема, вклад в інструменти міжнародного співробітництва передбачає відслідковування міграції через військові дії та інвестування в програму гуманітарної допомоги, яка розповсюджується й на Україну. Серед іншого, важливим фокусом даного бюджету є акцент на міграційних процесах, адже близько 8 мільйонів українців виїхало закордон, а дана політика допомагає державам-членам ЄС у підтримці біженців з України.

Для деескалації військових дій та наближенні перемоги України важливим аспектом бюджету Євросоюзу є вклад в високопродуктивну транспортну інфраструктуру, яка є основою переміщень, як всередині ЄС, так і сполучень між ним та Україною. Це допоможе у зменшенні впливу можливої енергетичної кризи, а також пришвидшить поставки з Європи різноманітних товарів, зокрема зброї та гуманітарної допомоги.

Одним з основних об'єктів, які будуть профінансовані ЄС, є проєкт Erasmus+, який виступає платформою для студентських обмінів між Україною та Європою. Це є важливим фактором розвитку наукових кіл країни, поширення культурних цінностей та збереження стабільності освітнього процесу для українських студентів-біженців, або ж тих хто прагне отримати освіту в Європі. Таким чином, переглянута робоча програма включає 100 мільйонів євро з бюджету Erasmus+ на 2027 рік для підтримки проєктів, які сприяють освітній діяльності та інтеграції людей, які тікають від війни в Україні, а також заходів, що підтримують організації, учнів і персонал в Україні. Також до бюджету Erasmus+ було додано 31 мільйон євро, які будуть спрямовані на посилення міжнародної мобільності та проєктів вищої освіти.

Окрім основного бюджету, який частково спрямований на допомогу країнам-членам Союзу, щоб подолати відчутні впливи війни в Україні, а також забезпечити покращення політичного, безпекового та економічного клімату регіону, також існують вторинні впливи, сформовані на основі бюджетної політики. Наприклад, ініціатива кредитів MFA+ в рамках якої Україні на початку 2023 року було надано транш у розмірі 3 мільярдів євро, підтримується вже згаданим резервом річного бюджету Європейського Союзу, який, з початку повномасштабного вторгнення, цілком направлений на допомогу Україні [4].

Відповідно до окреслених нормативних положень процесу формування та прийняття бюджету ЄС, а також нинішніх тенденцій міжнародного життя та політичних деструктивних викликів, бюджетна політика ЄС характеризується широким спектром підтримки, ініціатив для сприяння сталого розвитку та миру у світі. Такий підхід дозволяє формувати чіткі політичні цілі та довготривалу стратегію, а також стати основою деескалації конфліктів у світі, зокрема війни в Україні.

Список літератури:

1. European Council. The EU's annual budget. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/the-eu-budget/eu-annual-budget/>
2. European Commission. Commission welcomes agreement on EU Annual Budget 2023. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6785
3. European Commission. EU budget 2023: Empowering Europe to continue shaping a changing world. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3473
4. Delegation of the European Union to Ukraine. Commission disburses first €3 billion to Ukraine of the up to €18 billion Macro-financial Assistance+ package. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/commission-disburses-first-%E2%82%AC3-billion-ukraine-%E2%82%AC18-billion-macro-financial_en?s=232